

Uchwała Nr III/17/2024
Rady Gminy Czarna
z dnia 27 czerwca 2024 roku

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Czarna na lata 2024 - 2026

Na podstawie art.18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 609), w związku z art. 176 pkt.1 oraz art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024r. poz.177) Rada Gminy Czarna uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Wspierania Rodziny w Gminie Czarna na lata 2024 – 2026 , który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarna.

§ 3 . Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Zbigniew Jurek
Zbigniew Jurek

Program
Wspierania Rodziny w Gminie Czarna
na lata 2024-2026



**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**
Zbigniew Jurek
Zbigniew Jurek

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE.....	4
1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM.....	4
1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM.....	5
1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	6
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE CZARNA	7
2.1. ADRESACI PROGRAMU	8
2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2.2.1. DANE OGÓLNE	8
2.2.2. DEMOGRAFIA.....	9
2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA	11
2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	11
2.2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE.....	12
2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO.....	14
2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY	14
2.3.1.1. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU	14
2.3.1.2. PIECZA ZASTĘPCZA, ASYSTENTURA RODZINY, ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”, ŚWIADCZENIA RODZINNE I ALIMENTACYJNE	22
2.3.1.3. KARTA DUŻEJ RODZINY	27
2.3.1.4. POMOC RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY	28
2.3.1.5. EDUKACJA, KULTURA, SPORT I REKREACJA, SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY	31
2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY.....	36
2.4. BADANIA ANKIETOWE	39
2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.....	39
2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH	43
2.5. ANALIZA SWOT	47
2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU	49
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	52
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU.....	52
3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	53
4. REALIZACJA PROGRAMU	66
4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY.....	66
4.2. FINANSOWANIE.....	66
4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ	66
SPIS TABEL I WYKRESÓW	68

WPROWADZENIE

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość oraz przemoc domową. Są one najczęstszymi przyczynami niedostosowania społecznego dzieci.

Doskonalenie lokalnego systemu wspierania rodziny daje możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności system ten powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Czarna został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnej. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Program został opracowany na lata 2024-2026, a w ramach diagnozy analizie poddano dane z lat 2020-2023.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE

1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – Dz. U. z 2024 r. poz. 17) rozróżnia nieletniego (przed ukończeniem 17 lat) i młodocianego (który popełnia czyn zabroniony przed ukończeniem 21 lat, ale ukończył 24 lata, zanim zapadło orzeczenie w pierwszej instancji). Kodeks cywilny (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – Dz. U. z 2023 r. poz. 1610 z późn. zm.) wyróżnia małoletniego (osobę przed ukończeniem 18. roku życia), natomiast kodeks pracy (ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – Dz. U. z 2023 r. poz. 1465), tak jak kodeks karny – młodocianego (z tym że w przypadku prawa pracy jest to osoba pomiędzy 16. a 18. rokiem życia). Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – Dz. U. z 2023 r. poz. 2809) normuje problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.) chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.) określa w art. 16 rodzinę jako naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa i przyznaje jej prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa. Europejska Karta Społeczna z 1961 r. (zapis w pkt. 16 pierwszej części) stwierdza, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. podkreśla m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r., ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci (sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. 1999 nr 99 poz. 1157) ma zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie. Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 888), zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. podkreśla m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w Gminie Czarna będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (do 21 czerwca 2023 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) (Dz. U. z 2024 r. poz. 424);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2024 r. poz. 246);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2023 r. poz. 2424);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 421);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna na lata 2021-2027.

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE CZARNA

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Czarna została oparta na badaniu źródeł zastanych (danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców) oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli środowiska lokalnego i pedagogów funkcjonujących w gminie placówek oświatowych. Do analizy przedłożono 19 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do mieszkańców oraz 7 ankiet wypełnionych przez pedagogów i dyrektorów z placówek systemu oświaty.

Wśród ankietowanych było 84% kobiet i 16% mężczyzn. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat (36%) oraz 36-45 lat (32%). Mniejszy odsetek spośród badanych stanowiły grupy osób w wieku 26-35 lat i 56-65 lat (po 16%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 25. roku życia oraz osoby powyżej 65 lat. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 42% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (37%), zasadniczym zawodowym (16%) oraz gimnazjalnym (5%).

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 79% wszystkich respondentów ankiety mieszka na terenie gminy Czarna od urodzenia, a 21% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 10 do 43 lat. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
19	kobiety (84%)	26-35 lat (16%)	od urodzenia (79%)	gimnazjalne (5%)
		36-45 lat (32%)		zasadnicze zawodowe (16%)
				średnie (37%)
	mężczyźni (16%)	46-55 lat (36%)	od 10 do 43 lat (21%)	wyższe (42%)
		56-65 lat (16%)		

Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która została przeprowadzona w obszarach: „Rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa”; „Zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne” oraz „Kapitał społeczny i ludzki”.

2.1. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Czarna na lata 2024-2026 są rodziny zamieszkujące teren gminy Czarna, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka.

2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.2.1. DANE OGÓLNE

Gmina Czarna to gmina wiejska położona w środkowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, w obrębie północno-zachodniej części powiatu łańcuckiego. Zajmuje obszar 78,11 km², co stanowi 17,28% powierzchni powiatu, i jest jedną z siedmiu powiatowych jednostek terytorialnych. Teren gminy sąsiaduje administracyjnie z miastem Łańcut oraz z gminami: Białobrzegi, Krasne, Łańcut, Rakszawa, Sokołów Małopolski, Trzebowisko i Żołynia.

W ramach struktury administracyjnej terytorium gminy obejmuje swoim obszarem 8 sołectw: Czarna – siedziba władz gminy, Dąbrówki, Krzemienica, Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka, Pogwizdów, Wola Mała i Zalesie. Największa pod względem populacji jednostka pomocnicza gminy to Krzemienica, zaś najmniejsze sołectwo to Zalesie.

Gmina Czarna ma charakter typowo rolniczy; w strukturze gruntów przeważają użytki rolne, które zajmują znaczną (ok. 62%) część powierzchni gminy. W 2023 r. na terenie gminy były zarejestrowane 662 podmioty gospodarcze. Większość z nich działała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Poza sferą rolnictwa i branż z nim powiązanych funkcjonują one głównie w takich działach, jak handel i usługi oraz budownictwo.

Dość dobrze rozwinięta jest w gminie infrastruktura techniczna: wodociągi i kanalizacja. Gmina Czarna posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg lokalnych oraz dostęp do dróg wojewódzkich i krajowych.

Sieć placówek wychowania przedszkolnego i oświatowych w gminie to: 7 przedszkoli i 7 szkół podstawowych. W roku szkolnym 2023/2024 do przedszkoli uczęszczało 596 dzieci, a do szkół podstawowych 1 064 uczniów.

Działalnością kulturalną w gminie zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Czarnej, opierając się na działalności ośrodków w miejscowościach takich jak: Czarna, Dąbrówki, Krzemienica, Wola Mała, Medynia Łańcucka, Zalesie. Działalność kulturalną prowadzi także Ośrodek Garncarski MEDYNIA w Medyni Głogowskiej. Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminna Biblioteka Publiczna w Czarnej wraz z jej filiami w Dąbrówkach, Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Medyni Łańcuckiej i Zalesiu.

Propagowaniu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie Czarna służą obiekty rekreacyjno-sportowe, a wśród nich m.in. obiekt sportowo-rekreacyjny w Czarnej, stadiony sportowe, boiska sportowe. Obecnie na terenie gminy Czarna działa 7 klubów sportowych, w tym 1 uczniowski.

Zadania w zakresie podstawowej ochrony zdrowia w gminie Czarna realizują 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej (w Czarnej, Dąbrówkach i Medyni Głogowskiej) oraz Centrum Medyczne w Łańcucie (w Krzemienicy), a także 4 apteki. Specjalistyczną pomoc medyczną (szpital, diagnostyka specjalistyczna, zabiegi) można uzyskać w Łańcucie oraz w Rzeszowie.

Pomoc społeczną świadczy mieszkańcom Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej, którego działalność pomocową uzupełniają parafie i organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy współpracuje przy realizacji różnych przedsięwzięć na rzecz społeczności lokalnej. Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców gminy czuwają funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie.

Gmina Czarna współpracuje z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w regionie oraz bierze udział w działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w pracach stowarzyszeń: Stowarzyszenie Rzeszowski Obszar Funkcjonalny, Stowarzyszenie Euroregion Karpacki, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Eurogalicja”, Związek Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa”, które skupiają się na realizacji działań lokalnych promujących region oraz kulturę i aktywność mieszkańców.

2.2.2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2023 r. gmina Czarna liczyła 11 866 mieszkańców, w tym 6 062 kobiety, które stanowiły 51,08% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła w przybliżeniu 152 osoby na km². Dane szczegółowe dotyczące struktury wiekowej ludności gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy Czarna w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 439	2 459	2 500	2 506
udział w liczbie mieszkańców	20,65%	20,86%	21,15%	21,12%
liczba osób w wieku produkcyjnym	7 286	7 230	7 203	7 157
udział w liczbie mieszkańców	61,68%	61,33%	60,94%	60,31%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 088	2 099	2 116	2 203
udział w liczbie mieszkańców	17,68%	17,81%	17,90%	18,56%
liczba mieszkańców ogółem	11 813	11 788	11 819	11 866

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

W analizowanym okresie ogólna liczba ludności gminy ulegała wahaniom. Zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób starszych rosła, spadała natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym. Sytuację demograficzną kształtują także przyrost naturalny oraz saldo migracji. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Czarna przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy Czarna w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba urodzeń	140	104	125	98
liczba zgonów	118	146	126	86
przyrost naturalny	22	-42	-1	12

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy Czarna w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
zameldowania spoza gminy	138	138	163	170
wymeldowania poza gminę	87	107	96	145
saldo migracji ogółem	51	31	67	25

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2020-2023 zarówno liczba urodzeń w gminie, jak i liczba zgonów ulegały wahaniom. Obliczany na ich podstawie przyrost naturalny był w 2023 r. dodatni (liczba urodzeń była wyższa niż liczba zgonów). Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W analizowanym okresie migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji ulegało wahaniom i w każdym roku analizy wykazywało wartość dodatnią.

2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA

W latach 2020-2023 liczba mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie pozostawała na tym samym poziomie. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie Czarna w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba mieszkań komunalnych	3	3	3	3
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	4	4	4	1
liczba mieszkań socjalnych	2	2	2	2
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	–	–	–	–

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W gminie Czarna pomoc ta jest realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej. W latach 2020-2023 nie udzielano w gminie pomocy w tym zakresie.

2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łańcucie w latach 2020-2023 liczba osób bezrobotnych w gminie malała: 614 osób na koniec 2020 r., 552 osoby na koniec roku następnego, 396 osób na koniec roku 2022 oraz 378 osób na koniec 2023 r. Udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym także uległ zmniejszeniu. W latach 2020-2022 wśród osób pozostających bez pracy ponad połowę stanowiły kobiety, ich liczba wyniosła odpowiednio: 309 (w stosunku do 305 mężczyzn) na koniec 2020 r., 283 (w stosunku do 269 mężczyzn) na koniec 2021 r., 204 (w stosunku do 162 mężczyzn) na koniec 2022 r. Natomiast w 2023 r. liczba kobiet bezrobotnych (179) była mniejsza w stosunku do liczby bezrobotnych mężczyzn (199). Dane dotyczące bezrobocia przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba osób w wieku produkcyjnym	7 286	7 230	7 203	7 157
liczba bezrobotnych w gminie	614	552	396	378
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	8,43%	7,63%	5,50%	5,28%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	309	283	204	179
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	50,33%	51,27%	51,52%	47,35%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łańcucie.

Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
stopa bezrobocia w powiecie łańcuckim	11,1%	10,1%	9,9%	9,1% do września 2023 r.
stopa bezrobocia w województwie podkarpackim	9,1%	8,2%	8,8%	8,7%
stopa bezrobocia w kraju	6,2%	5,4%	5,2%	5,1%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łąncucie oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2020-2023 powiat łańcucki charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa podkarpackiego, jak i kraju stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu, natomiast w województwie wahał się – w 2022 r. zwiększył się w stosunku do roku poprzedniego, jednak w kolejnym roku ponownie zmalął.

2.2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE

Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez Komendę Powiatową Policji w Łąncucie (Rewir Dzielnicowych), na terenie gminy Czarna w 2020 r. stwierdzono ogółem 72 przestępstwa, w 2021 r. 156 przestępstw, i w 2022 r. 97 przestępstw. W analizowanym okresie przestępstw popełnionych przez osoby nieletnie nie odnotowano. Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2022 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (40 przypadków, o 70 mniej w porównaniu z 2021 r.), przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (26 przypadków, o 4 więcej w porównaniu z 2021 r.), przeciwko rodzinie i opiece (13 przypadków, o 1 więcej w porównaniu z 2021 r.), przeciwko wolności (4 przypadki, o 1 więcej w porównaniu z 2021 r.), przeciwko wiarygodności dokumentów (2 przypadki, o 2 więcej w porównaniu z 2021 r.), przeciwko życiu i zdrowiu (1 przypadek, o 1 mniej w porównaniu z 2021 r.), przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości (1 przypadek, o 1 więcej w porównaniu z 2021 r.) oraz z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (2 przypadki, tyle samo co w 2021 r.). Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Przestępstwa odnotowane w gminie Czarna w latach 2020-2022

zakres danych	liczba przestępstw		
	2020	2021	2022
stwierdzono ogółem przestępstw:	72	156	97
w tym popełnionych przez nieletnich:	0	0	0

przeciwko życiu i zdrowiu	3	2	1
przeciwko wolności	4	3	4
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	18	22	26
przeciwko mieniu	30	110	40
przeciwko rodzinie i opiece	5	12	13
przeciwko wiarygodności dokumentów	0	0	2
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	0	0	1
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	2	2	2

Dane Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie.

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie (Rewiru Dzielnicowych) przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty”. W rozpatrywanym okresie ich liczba rosła (18 w 2020 r., 28 w 2021 r., 28 w 2022 r.).

Z nadesłanej informacji I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w sprawach karnych, rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Łańcucie wynika, iż brak jest zbiorczych danych dotyczących prowadzonych dozorów i nadzorów kuratorskich wobec mieszkańców obszaru gminy Czarna. W związku z tym poniższe tabele prezentują dane dotyczące liczby wszystkich osób i spraw objętych nadzorem i dozorem kuratora sądowego w I ZKSS SR w Łańcucie w latach 2020-2022 r.

Tabela 9. Dozory prowadzone w powiecie w latach 2020-2022

2020		2021		2022	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
93	92	82	79	105	102
w tym spraw:					
warunkowego przedterminowego zwolnienia					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
12	12	11	11	12	12
warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
76	75	69	66	89	86
warunkowego umorzenia postępowania karnego					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
5	5	2	2	4	4

w których osoby dorosłe zostały skazane bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
56	56	50	50	59	58
w których orzeczono karę ograniczenia wolności bądź grzywna została zamieniona na prace społecznie użyteczne					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
290	229	239	204	204	169

Dane I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Łańcucie.

Tabela 10. Nadzory prowadzone w powiecie w latach 2020-2022

2020		2021		2022	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
333	615	356	558	381	502
w tym spraw					
w których rodzic został pozbawiony władzy rodzicielskiej					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
0	0	0	0	0	0
w których została ograniczona władza rodzicielska					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
175	457	186	388	184	305
spraw nieletnich					
którzy dokonali czynu karalnego i prezentują przejawy demoralizacji					
liczba spraw		liczba spraw		liczba spraw	
34		32		31	

Dane I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Łańcucie.

2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Mieszkańcy gminy oprócz podmiotów działających lokalnie, mogą korzystać ze wsparcia instytucji ponadlokalnych, regionalnych i ogólnopolskich. Przedstawione zostały informacje o jednostkach wspierających rodziny i dzieci w gminie Czarna usytuowanych na terenie gminy oraz jednostkach udzielających wsparcia mieszkańcom gminy działających poza gminą.

2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY

2.3.1.1. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej**. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów

prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W 2023 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej do realizacji swoich działań zatrudniał 14 osób, w tym: kadra kierownicza – 1, pracownicy socjalni – 5, pracownicy do spraw świadczeń rodzinnych – 4, opiekunki domowe – 2, specjalista do spraw kadr – 1, asystent rodziny – 1.

W 2023 r. na jednego pracownika socjalnego przypadało 2 373 mieszkańców gminy oraz 29 rodzin objętych pracą socjalną. Wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej, która nakłada obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących, był spełniony.

Poniższe tabele prezentują dane dotyczące środków finansowych, które Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej wydatkował na świadczenia z pomocy społecznej w gminie oraz dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez ośrodek pomocy społecznej wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2020-2023.

Tabela 11. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej mieszkańcom gminy w latach 2020-2023

wielkość wydatków (w zł)	2020	2021	2022	2023
ogółem	698 100	707.293	776.588 (zasiłki celowe, okresowe, stałe, posiłek w szkole i w domu) + wkład własny projektów	678.877 (zasiłki celowe, okresowe, stałe, posiłek w szkole i w domu) + wkład własny projektów

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

Tabela 12. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2020-2023

wielkość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych (w zł)	2020	2021	2022	2023
ogółem	–	39.930	1.102.384 (budżet państwa + środki unijne)	806.235 (budżet państwa + środki unijne)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną w latach 2020-2023 rosła. Warto dodać, że w latach 2022r. – 2023r. na realizację zadań z zakresu polityki społecznej pozyskano środki finansowe ze źródeł zewnętrznych.

Tabela 13. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie Czarna w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	355	339	296	263
liczba rodzin	226	244	218	192
liczba osób w rodzinach	671	629	500	447
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	5,68%	5,34%	4,23%	3,76%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2020-2023 z roku na rok malała. Analogicznie zmniejszał się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Czarna w latach 2020-2023

powód przyznania pomocy	liczba rodzin				liczba osób w rodzinach			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
ubóstwo	137	130	117	87	357	303	260	174
bezdomność	4	6	3	3	4	6	3	3
potrzeba ochrony macierzyństwa	31	29	23	16	170	151	121	88
bezrobocie	142	143	117	94	436	424	335	259
niepełnosprawność	80	88	107	76	208	206	258	149
długotrwała lub ciężka choroba	57	77	101	78	162	154	188	134
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	16	25	34	26	67	103	131	105
przemoc domowa	0	8	28	1	0	29	90	5
alkoholizm	3	4	7	5	5	6	21	15
narkomania	0	0	1	0	0	0	1	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	–	–	–	–	–	–	–	–
zdarzenie losowe	–	–	–	–	–	–	–	–
sytuacja kryzysowa	–	–	–	–	–	–	–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

W latach 2020-2023 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były bezrobocie oraz ubóstwo. W pierwszym przypadku na przestrzeni rozpatrywanego okresu liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tego powodów ulegała wahaniom, w drugim malała. Kolejnymi przyczynami udzielania pomocy były rosnące pod względem liczby rodzin niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Ponadto należy dodać, że istotnymi przyczynami udzielenia mieszkańcom gminy wsparcia z pomocy społecznej były potrzeba ochrony macierzyństwa oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Dane dotyczące form wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy w latach 2020-2023 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 15. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w latach 2020-2023

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie				liczba rodzin				liczba osób w rodzinach			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
pieniężna	199	221	201	182	197	220	194	177	671	563	440	413
rzeczowa	163	123	97	89	96	75	58	56	386	289	205	202
praca socjalna	X	X	X	X	185	181	184	144	532	505	508	327
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	X	0	0	0	0	0	0	0	0
schronienie	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3
usługi opiekuńcze	10	11	13	13	10	11	13	13	10	11	16	14
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

W latach 2020-2023 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była pomoc finansowa, świadczona głównie w postaci zasiłków. Liczba osób w rodzinach, które skorzystały z tej formy wsparcia, malała w trakcie rozpatrywanego okresu. Ważną formę wsparcia udzielonego mieszkańcom stanowiła praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. W przypadku pracy socjalnej liczba osób w rodzinach, którym w latach 2020-2023 przyznano świadczenie, ulegała wahaniom. Znaczącą formę wsparcia beneficjentów stanowiła pomoc rzeczowa, świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano ten rodzaj wsparcia, zmniejszyła się. Kolejną formą

przyznanej pomocy były usługi opiekuńcze. W ramach swojej działalności Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej świadczył także wsparcie w formie udzielania schronienia.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do domów pomocy, liczby osób w nich przebywających oraz kosztów ponoszonych przez gminę z tytułu ich pobytu w domach pomocy przedstawiają kolejne tabele.

Tabela 16. Skierowania, pobyt i koszty pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	0	0	0	0
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	3	2	2	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

Tabela 17. Koszty ponoszone przez gminę Czarna z tytułu pobytu mieszkańców w DPS-ie (w zł) w latach 2020-2023

2020	2021	2022	2023
95 166	70 544	74 794	90 717

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej jest kontrakt socjalny. W 2020 r. zawarto i realizowano 8 takich kontraktów, w 2021 r. – 9, zaś w 2022 r. liczba kontraktów zwiększyła się do 33 w roku. W 2023 r. zawarto 9 kontraktów socjalnych.

Z pomocy w postaci ciepłego posiłku przyznawanego w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 skorzystało w 2020 r. 144 dzieci i 2 osoby dorosłe, w 2021 r. 111 dzieci i 4 osoby dorosłe, w 2022 r. 85 dzieci i 3 osoby dorosłe, a w 2023 r. 71 dzieci i 321 osób dorosłych.

W ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa**, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) – Ośrodek we współpracy z Polskim Czerwonym Krzyżem realizował pomoc w zakresie dystrybucji bezpłatnych produktów żywnościowych. Zadaniem Ośrodka było kwalifikowanie osób potrzebujących i wydawanie skierowań, a następnie transport żywności z magazynów PCK w Strzyżowie i jej wydawanie. Z tej formy pomocy w 2023 r. skorzystało 277 osób.

W 2023 r. 3 osoby bezdomne z terenu gminy skierowano do schroniska dla bezdomnych – łączny koszt pobytu w schronisku to 11 435 zł.

W analizowanym okresie pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarniej realizowali projekty i programy na rzecz społeczności lokalnej, m.in.:

- Program Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej. W ramach umowy zlecenia zatrudniono 3 asystentów osobistych, którzy zrealizowali 705 godzin usług wsparcia osób niepełnosprawnych. Projektem objęte zostały 3 osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności z terenu gminy i jedno dziecko w wieku do 16. roku życia – spełniający zapisy działu III programu.

- Projekt „Reintegracja osób zagrożonych marginalizacją społeczną w gminie Czarna”.

Przedsięwzięcie skierowane było do 30 osób bezrobotnych lub biernych zawodowo korzystających ze wsparcia lub kwalifikujących się do objęcia wsparciem pomocy społecznej zamieszkałych na obszarze gminy Czarna. Okres realizacji projektu to 01.10.2021 r. – 31.12.2022 r., a jego wartość całkowita wynosi 594 949,97 zł (wartość dofinansowania – 565 201,37 zł).

Każdy z uczestników projektu miał przeprowadzoną diagnozę sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb przez psychologa oraz doradcę zawodowego wraz z opracowaniem indywidualnych ścieżek reintegracji społecznej i zawodowej. Ponadto z wszystkimi uczestnikami projektu prowadzona była praca socjalna przez pracownika socjalnego wraz z wypłatą świadczeń pieniężnych w postaci zasiłków celowych w czasie realizacji projektu.

W ramach projektu wszyscy uczestnicy projektu uczestniczyli w programie usług aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym, zdrowotnym, w tym:

- a) Treningu Kompetencji Życiowych,
- b) Warsztatach Nowych Technologii,
- c) Indywidualnym wsparciu psychologicznym/ psychospołecznym/ terapeutycznym/ rehabilitacyjnym wg potrzeb uczestników projektu.

Dodatkowo uczestnicy projektu wzięli udział w programie usług aktywnej integracji o charakterze zawodowym, w tym:

- a) Indywidualnym doradztwie zawodowym,
- b) Treningu postaw przedsiębiorczych,
- c) Szkoleniach/kursach zawodowych,
- d) Stażach zawodowych.

- Projekt „Poprawa do usług wsparcia rodziny”. Wsparciem objęto 24 rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, korzystające ze wsparcia lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkujące na obszarze gminy Czarna. Okres realizacji projektu to

01.11.2021 r. – 30.06.2023 r., a jego wartość wynosi 521 991,25 zł (wartość dofinansowania: 490 671,25 zł).

W ramach projektu każda z 24 rodzin miała przeprowadzoną diagnozę sytuacji problemowej rodziny wraz z opracowaniem indywidualnych ścieżek wsparcia. Każdy uczestnik projektu był objęty dodatkowym ubezpieczeniem NNW w czasie trwania całego projektu. Wsparciem projektowym objęto 43 rodziców oraz 37 dzieci w wieku od 5. do 18. roku życia.

Program wsparcia dla rodziców obejmował ich udział w:

- a) Samopomocowej Grupie Wsparcia prowadzonej przez psychologa,
- b) Warsztatach umiejętności wychowawczych dla rodziców obejmujących:
 - trening kompetencji rodzicielskich,
 - trening kompetencji partnerskich,
- c) Warsztatach edukacyjno-profilaktycznych w zakresie problemu alkoholowego,
- d) Indywidualnych konsultacjach specjalistów dla rodziców zgodne ze zdiagnozowanymi potrzebami.

W czasie realizacji wsparcia grupowego dla rodziców Ośrodek Garncarski MEDYNIA zapewniał opiekę dla dzieci osób uczestniczących we wsparciu. Opieką objęto dzieci, które nie mogą zostać bez opieki w domu w czasie zaplanowanego wsparcia dla rodziców, tj. dzieci do 8. roku życia lub do 16. roku życia w przypadku dzieci, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności.

Program wsparcia dla dzieci obejmował ich udział w:

- a) Zajęciach psychokorekcyjnych oraz terapeutycznych dla dzieci zgodne ze zdiagnozowanymi potrzebami,
 - b) Warsztatach edukacyjnych dotyczące następującej tematyki:
 - Warsztaty dietetyczne/zdrowego żywienia,
 - Warsztaty profilaktyki wad postawy,
 - Warsztaty profilaktyki uzależnień,
 - Warsztaty profilaktyczne w zakresie fonoholizmu, uzależnienia od gier komputerowych, patologicznego używania Internetu, w tym uzależnienia od mediów społecznościowych, zagrożeń czyhających na dzieci w sieci.
- Projekt „Kompleksowy program wsparcia osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich opiekunów nieformalnych”. Wsparciem w ramach projektu objęto 37 osób starszych/potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, powyżej 60. roku życia oraz 30 opiekunów nieformalnych, pełniących funkcję opiekunczą w stosunku do ww. osób. Okres realizacji projektu to 01.07.2021 r. – 30.09.2023 r., a jego

wartość całkowita wyniosła 990 150,00 zł (wartość dofinansowania 930 735,25 zł). W ramach projektu realizowano wsparcie w trzech modułach, w zależności od przynależności do rekrutowanej grupy:

- a) moduł usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na rzecz osób starszych/potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu: usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, wypłata świadczeń pieniężnych na rzecz uczestników projektu;
- b) moduł teleopieki polegający na reagowaniu na sytuacje zagrożenia, a w przypadku ich wystąpienia – wezwanie pomocy lub przekazywanie wiadomości opiekunowi, w ramach którego zakupiono: bransoletki/opaski życia (30 sztuk), czujniki: czadu, dymu, gazu (po 30 sztuk) oraz abonament telefoniczny i internetowy dla 30 uczestników;
- c) moduł działań wspierających opiekunów nieformalnych w opiece domowej: wsparcie grupowe obejmujące 3 bloki szkoleniowe z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej, opieki domowej nad OPW, rehabilitacji domowej OPW; wsparcie indywidualne: poradnictwo psychologiczne, poradnictwo prawne.

Ośrodek realizował również zadania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa. W 2022 r. wydatkowano kwotę 51 300,00 zł na wypłaty jednorazowych świadczeń pieniężnych w wysokości 300 zł na każdą osobę z Ukrainy przebywającą na terenie gminy Czarna, z przeznaczeniem na podstawowe cele bytowe – z tej formy pomocy skorzystało 171 osób. Na zapewnienie posiłku dla 33 dzieci i młodzieży z Ukrainy przeznaczono 3 968,00 zł. Ponadto do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej wpłynęło 115 wniosków o wypłatę świadczeń pieniężnych (40 zł za każdy dzień pomocy) z tytułu zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy, które obejmowały 230 obywateli tego kraju. Łączna kwota wypłaconych z tego tytułu świadczeń pieniężnych wyniosła 604 120,00 zł. W 2023 r. do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej wpłynęło 295 wniosków, które obejmowały 16 obywateli Ukrainy. Łączna kwota świadczeń pieniężnych przeznaczona przez Ośrodek wyniosła 110 920 zł.

W 2022 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej wypłacał gospodarstwom domowym spełniającym określone w ustawie warunki dodatek węglowy – jednorazowe świadczenie w wysokości 3 000 zł. Ogółem wypłacono 2 135 dodatków na kwotę 6 405 000 zł.

Ponadto realizowano też świadczenia w postaci dodatku na inne źródła ciepła – przyjęto 203 wnioski, na które wypłacono świadczenia na kwotę 291 210,00 zł.

W okresie od 1.01.2022 r. do 31.12.2022 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnej wypłacono 1 614 świadczeń dodatku osłonowego – na łączną kwotę 1 225 973,28 zł.

Pracownicy Ośrodka realizowali również inne zadania pozaustawowe, m.in. wykonywali procedury związane z wydawaniem zaświadczeń do Programu „Czyste

powietrze”, który daje możliwość uboższej części społeczeństwa ubiegania się o dodatkowe środki finansowe. W 2022 r. wydano 75 takich zaświadczeń, a w 2023 r. 346 zaświadczeń.

2.3.1.2. PIECZA ZASTĘPCZA, ASYSTENTURA RODZINY, ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”, ŚWIADCZENIA RODZINNE I ALIMENTACYJNE

W latach 2020-2021 liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność, wzrosła, zaś w 2022 r. utrzymywała się na poziomie roku poprzedniego. Koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej w analizowanym okresie ulegały wahaniom. Dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 18. Piecza zastępcza w gminie Czarna w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność	8	10	10
koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej (w zł)	28 923,66	36 491,02	29 544,07
liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie gminy	9	14	8
wielkość wydatkowanych środków na potrzeby rodzin zastępczych (w zł), w których przebywają dzieci z gminy	28 921,86	30 943,83	25 483 968,50

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

W latach 2020-2023 opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej objętych było odpowiednio: 278, 300, 296 i 287 rodzin. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 19. Rodziny objęte opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba rodzin objętych opieką ośrodka	278	300	296	287
liczba rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	110	107	96	93
liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	16	25	34	26

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

W 2023 r. pracownicy Ośrodka na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Edukowano w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, prowadzono pracę socjalną, udzielano wskazówek, informacji i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych, uzyskania poradnictwa dotyczącego możliwości

rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest w szczególności do: rodzin, których dzieci przebywają obecnie w pieczy zastępczej, natomiast istnieje szansa ich powrotu do rodziny biologicznej; rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej; rodzin, u których występują okresowe trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 11a) udzielanie wsparcia dziecku przez towarzyszenie mu podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 13a) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu

kobiet w ciąży i rodzin ;

14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;

15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku,

i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;

17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;

19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno - pomocową, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Aby wypełniać należycie zadania nałożone ustawą, asystent rodziny powinien zaopatrzyć się we wzory (formularze) dokumentów określone przez podmiot zatrudniający asystenta, służące dokumentowaniu pracy z rodziną i podejmowanych przez niego działań. Asystent powinien mieć dostęp do dokumentów dotyczących dziecka i rodziny objętej asystą na temat: sytuacji prawnej dziecka i rodziców, rozwoju psychofizycznego dziecka; niepełnosprawności; zdiagnozowanych schorzeń; innych informacji ważnych dla pracy z dzieckiem i rodziną. W posiadaniu asystenta rodziny powinien być raport zawierający opis i rezultaty działań prowadzonych na rzecz rodziny przed wejściem asystenta rodziny wraz z wykazem osób/instytucji prowadzących te działania. Asystent rodziny musi wiedzieć, kto, w jakim zakresie i z jakim skutkiem podejmował działania na rzecz rodziny po to, aby ich nie powielać, lecz wypełniać te sfery, w których występują wyraźne trudności, zaniedbania i deficyty oraz te, w których działania nie były w ogóle podejmowane.

Asystent rodziny powinien mieć warunki do własnego rozwoju, sprawdzenia i wzmacniania swoich kompetencji oraz poszerzania wiedzy. Niezależnie bowiem od formy zatrudnienia, asystent rodziny jest pracownikiem jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, jednostki gminnej lub jednostki pracującej na zlecenie gminy. Ma więc takie same prawa i obowiązki, jak pozostali pracownicy oraz prawo do ochrony przewidzianej dla pracowników wykonujących zadania publiczne.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. Praca asystenta rodziny nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie tej samej gminy. Nie może on też prowadzić postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W 2023 r. z usług asystenta rodziny korzystało w gminie Czarna 15 rodzin, w których wychowywało się 25 dzieci. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystentów rodziny w gminie.

Tabela 20. Asystentura rodziny w gminie Czarna w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba asystentów rodziny	1	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem	10	10	13	15
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	23	23	23	25
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	19	21	21	27
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	19 535	22 993	16 237	64 627,32

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

W związku z wejściem w życie dnia 1 stycznia 2017 r. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „**Za życiem**” do kręgu odbiorców usług asystenta rodziny doszły także kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Pomoc tym osobom i rodzinom polega m.in. na koordynowaniu poradnictwa i wsparcia możliwego do uzyskania ze strony różnych instytucji. W 2023 r. nie wypłacano żadnego świadczenia pieniężnego z tego tytułu.

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W rozpatrywanym okresie w gminie przyznano 2 takie świadczenie w 2020 r. oraz 2 świadczenia w 2021 r.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej przyznawał mieszkańcom **świadczenia rodzinne**. Poniższe tabele prezentują informacje o wartości, rodzajach i liczbie świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2020-2023.

Tabela 21. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	4 412 528,78	4 269 229,35	4 746 235,12	5 182 491,00
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	947	821	761	718

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

Tabela 22. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie Czarna w latach 2020-2023

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń			
	2020	2021	2022	2023
zasiłek rodzinny	9 396	8 315	7 339	5 888
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	39	27	17	18
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	250	248	188	143
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	269	203	156	100
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	693	651	686	656
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	540	479	445	358
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1 574	1 240	1 073	960
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 648	1 595	1 428	1 208
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	107	87	69	68
zasiłek pielęgnacyjny	3 836	3 873	3 970	4 199
świadczenie pielęgnacyjne	733	827	1 085	1 330
specjalny zasiłek opiekuńczy	299	233	138	79
zasiłek dla opiekuna	79	59	47	24
świadczenie rodzicielskie	421	274	278	238
razem	19 884	18 111	16 919	15 269

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

W latach 2020-2023 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszała się z roku na rok. Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń z każdym rokiem malała. Istotne formy wsparcia stanowiły również dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem

zamieszkania, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, jak również zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Ważną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej były świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 23. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	42	46	37	30
liczba przyznanych świadczeń	510	443	377	328
wartość wydatków na świadczenia (zł)	216 049,68	189 208,67	165 126,56	146 993,91

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

Wartość wydatków na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które w latach 2020-2023 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej wypłacał mieszkańcom gminy, malała, podobnie zmniejszała się liczba przyznanych świadczeń w trakcie rozpatrywanego okresu.

2.3.1.3. KARTA DUŻEJ RODZINY

W 2022 r. wydano w gminie Czarna 408 **Kart Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny (ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny – Dz. U. z 2023 r. poz. 2424) przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzice (rodzic lub małżonek rodzica) mają lub mieli łącznie na utrzymaniu co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje odpowiednio dziecku: w wieku do 18. roku życia; w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy; bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela. W 2023 r. przyjęto 212 wniosków o wydanie Karty Dużej Rodziny, które następnie otrzymało 181 rodzin.

Tabela 24. Karta Dużej Rodziny w gminie Czarna w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba wydanych kart	220	218	408	427
liczba osób/rodzin korzystających ze wsparcia w ramach KDR	435	495	650	831
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem w ramach KDR	986	1 075	1 174	1 270

Od 2022 r. miała miejsce wzmożona akcja wydawania kart z uwagi na zmienione przepisy dopuszczające możliwość naliczenia od 2023 r. zniżek z tytułu opłat za energię elektryczną w gospodarstwie.

2.3.1.4. POMOC RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY

Urząd Gminy w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Gminy. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu, a także środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w gminie Czarna w latach 2020-2023.

Tabela 25. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Czarna w latach 2020-2023

rodzaj	wartość w zł			
	2020	2021	2022	2023
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	159 811	160 337	245 621	199 974,27

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

Tabela 26. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w gminie Czarna w latach 2020-2023

przeznaczenie	wielkość wydatków (w zł)			
	2020	2021	2022	2023
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	140 050	144 673	209 633	311 528,79
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	0	5 000	4 000	
na przeciwdziałanie przemocy domowej	2 577	4 558	4 984	4 955,28
razem	142 627	154 231	218 617	316 484,07

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

W latach 2020-2023 środki przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej rosły z roku na rok.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień świadczy **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej**. Kolejne tabele przedstawiają dane dotyczące liczby członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej oraz działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie podejmowanych przez GKRPA.

Tabela 27. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	8	8	8	8

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej.

Tabela 28. Działalność GKRPA w latach 2020-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	7	11	13	15
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	12	8	12	5

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej.

W latach 2020-2023 liczba osób, z którymi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, rosła i wyniosła odpowiednio: 7, 11, 13 i 15 osób. W analizowanym okresie Komisja wystąpiła z wnioskiem do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec 12 osób w 2020 r., 8 osób w 2021 r., 12 osób w 2022 r. oraz 5 osób w 2023 r.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Czarna na lata 2022-2025 w placówkach oświatowych realizowane były przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie ogólnopolskich kampanii i programów, pogadanek tematycznych i spotkań ze specjalistami, konkursów oraz projektów promujących zdrowy styl życia, a także pozalekcyjnych zajęć sportowych, kulturalnych, wycieczek, akcji społecznych i integracyjnych.

Istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy domowej w gminie pełni **Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czarna**. Celem jego działania jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy domowej lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej i organizacji pozarządowych,

a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Czarna.

W 2023 r. uprawnione podmioty wszczęły wśród rodzin z gminy 25 procedur „Niebieskie Karty”. W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych – „Niebieskie Karty” zamknięto w 19 rodzinach.

W ramach procedury „Niebieskie Karty” w 2023 r. prowadzono 37 spraw, a 35 osób uznano za osoby poszkodowane wskutek przemocy domowej.

W 2023 r. odbyło się 5 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Czarna, do którego wpłynęło 25 Niebieskich Kart, powołano 16 grup diagnostyczno-pomocowych, które odbyły 162 spotkania. W 2023 r. nie skierowano żadnej z ofiar przemocy do Specjalistycznych Ośrodków dla Osób Doznających Przemocy Domowej. Szczegółowe dane na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	11	12	13	11
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4	5
liczba spotkań grup roboczych	70	136	117	162
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	14	27	20	25
w tym sporządzone przez Policję	14	26	19	23
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	0	1	0	2
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	13	23	19	19
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	8	7	11	12
liczba spraw sądowych	4	12	3	11
w tym zakończonych wyrokiem	2	7	2	6
w tym zakończonych wyrokiem skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	1	5	0	3
w tym zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	1	2	2	2
w tym umorzonych	2	5	1	1

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Czarna.

Jeśli chodzi o działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową, to w analizowanym okresie 2 osoby z gminy Czarna, w 2020 r., 4 osoby w 2021 r. i ponownie po 2 osoby w 2022 r. i w 2023 r. zostały objęte takimi działaniami.

Tabela 30. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową podjęte w gminie przez ZI w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba osób stosujących przemoc domową oraz osób przejawiających zachowania agresywne z terenu gminy objętych działaniami korekcyjno-edukacyjnymi	2	4	2	2

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Czarna.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej pomoc świadczy **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej**. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 3 rodzinom (5 osobom w rodzinach) w 2020 r., 4 rodzinom (6 osobom w rodzinach) w 2021 r. i 7 rodzinom (21 osobom w rodzinach) w 2022 r., pomoc z powodu narkomanii przyznano 1 osobie w 2022 r., natomiast wsparcie z powodu przemocy domowej przyznano 8 rodzinom (29 osobom w rodzinach) w 2021 r. i 28 rodzinom (90 osobom w rodzinach) w 2022 r. W 2023 r. wsparciem z powodu alkoholizmu objęto 5 rodzin (15 osób w rodzinach), z powodu przemocy domowej ze wsparcia skorzystała 1 pięcioosobowa rodzina. Z powodu narkomanii nie udzielano pomocy.

Na terenie gminy Czarna wsparcie dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą domową (obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej, Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Czarna) świadczy **Poradnia Życia Rodzinnego** przy parafii pw. Nawiedzenia NMP w Medyni Głogowskiej, a także **Stowarzyszenie Abstynenta Klub „Wyzwolenie”** w Krzemienicy, które w 2022 r. objęło wsparciem 17 osób.

Ponadto mieszkańcy gminy mogą korzystać z placówek poza gminą, są to m.in.: Centrum Medyczne w Łańcucie, Poradnia Leczenia Uzależnień w Łańcucie, Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (Detoksykacji) SPZOZ w Leżajsku, Centrum Leczenia Uzależnień SPZOZ w Rzeszowie, Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Nowej Sarzynie, Gorzycach, Lesku, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach, Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w Rzeszowie, Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w Łańcucie, Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Nr 2 w Łańcucie, Wojewódzki Podkarpacki Szpital Psychiatryczny w Żurawicy.

2.3.1.5. EDUKACJA, KULTURA, SPORT I REKREACJA, SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

Poniższe tabele przedstawiają informacje na temat placówek wychowania przedszkolnego, placówek systemu oświaty, kultury i obiektów sportowo-rekreacyjnych funkcjonujących na terenie gminy.

Tabela 31. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie Czarna (w roku szkolnym 2023/2024)

typ placówki	liczba	liczba dzieci	liczba nauczycieli (etatów)
placówki wychowania przedszkolnego	7	596	38
w tym przedszkola	7	596	38
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	0	0	0

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

Tabela 32. Placówki oświatowe działające w gminie Czarna (w roku szkolnym 2023/2024)

typ placówki	liczba	liczba uczniów	liczba nauczycieli (etatów)
szkoła podstawowa	7	1 064	153
szkoła ponadpodstawowa	0	0	0

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

Tabela 33. Placówki kultury w gminie Czarna w 2023 r.

typ placówki	liczba	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1 biuro w Czarnej + 6 ośrodków działających na terenie gminy	mieszkańcy gminy	12
biblioteki i filie	1 + 5 filii	mieszkańcy gminy	6

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

Tabela 34. Obiekty sportowo-rekreacyjne i kluby sportowe w gminie Czarna w 2023 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty sportowo-rekreacyjne	3
kluby sportowe (łącznie z uczniowskimi)	8
w tym uczniowskie kluby sportowe	1

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

Tabela 35. Wykaz obiektów rekreacyjno-sportowych i klubów sportowych na terenie gminy w 2023 r.

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Stadion sportowy	37-100 Dąbrówki
2.	Obiekt sportowo-rekreacyjny w Czarnej	37-125 Czarna
3.	Obiekt lekkoatletyczny Orlik	37-125 Czarna
4.	Klub Sportowy Wisłok	37-125 Czarna
5.	Klub Sportowy „CCC”	37-100 Łańcut, Dąbrówki 262A
6.	Klub Sportowy „JAWOR”	37-127 Krzemienica 617A
7.	Klub Sportowy „Astra”	37-126 Medynia Gł. Pogwizdów 308
8.	Klub Sportowy „LAS” Zalesie	37-126 Medynia Gł. Zalesie 30
9.	Stow. Turystyczno-Sportowe „Jordan”	37-100 Łańcut, Wola Mała 84
10.	Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” Czarna	37-125 Czarna 857

Poniższa tabela przedstawia pełen wykaz podmiotów wspierających rodziny i dzieci z gminy działających na jej terenie.

Tabela 36. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy w Czarnej	
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej	
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej	37-125 Czarna 260
4.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czarna	
5.	Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Czarnej	
6.	Gminna Biblioteka Publiczna w Czarnej	37-125 Czarna 262
7.	Ośrodek Garncarski MEDYNIA w Medyni Głogowskiej	37-126 Medynia Głogowska 383
8.	Ośrodek Zdrowia ANT-MED w Czarnej	37-125 Czarna 262
9.	Indywidualna Praktyka Lekarska Małgorzata Szczęch	37-126 Medynia Głogowska 557
10.	CM w Łańcucie Poradnia POZ w Krzemienicy	37-127 Krzemienica 676
11.	NZOZ VENA-AN Lekarz Rodzinny	37-100 Dąbrówki 210
12.	Zespół Szkół w Czarnej , w tym: Szkoła Podstawowa w Czarnej Przedszkole nr 1 w Czarnej Przedszkole nr 2 w Czarnej	37-125 Czarna 857
		37-125 Czarna 613
		37-125 Czarna 259
13.	Zespół Szkół w Krzemienicy, w tym: Szkoła Podstawowa w Krzemicy Przedszkole w Krzemienicy	37-127 Krzemienica 631
14.	Zespół Szkół w Medyni Łańcuckiej, w tym: Szkoła Podstawowa w Medyni Łańcuckiej Przedszkole w Medyni Łańcuckiej	37-126 Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka 105
15.	Zespół Szkół w Medyni Głogowskiej w tym: Szkoła Podstawowa w Medyni Głogowskiej Przedszkole w Medyni Głogowskiej	37-126 Medynia, Głogowska 426
16.	Zespół Szkół w Zalesiu , w tym: Szkoła Podstawowa w Zalesiu Przedszkole w Zalesiu	37-126 Medynia Głogowska, Zalesie 123
17.	Zespół Szkół w Woli Małej , w tym: Szkoła Podstawowa w Woli Małej Przedszkole w Woli Małej	37-100 Łańcut, Wola Mała 160
18.	Zespół Szkół w Dąbrówkach , w tym: Szkoła Podstawowa w Dąbrówkach Przedszkole w Dąbrówkach	37-100 Łańcut, Dąbrówki 211
19.	Ochotnicza Straż Pożarna – 5 jednostek	Czarna, Krzemienica, Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka, Zalesie
20.	Stowarzyszenie Abstynenta Klub „Wyzwolenie” w Krzemienicy	Krzemienica 685, 37-127 Krzemienica

Zgodnie z art. 36 ust. 2 pkt q ustawy o pomocy społecznej, formą świadczenia niepieniężnego jest mieszkanie chronione, które jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu – jako zadanie obowiązkowe gminy. W gminie Czarna w latach 2020-2023 mieszkania chronione nie funkcjonowały.

Od 1 lipca 2022 r. działa Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Woli Małej przeznaczone dla dorosłych osób niepełnosprawnych legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym bądź znacznym stopniu niepełnosprawności. Placówka powstała w ramach resortowego Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Centra Opiekuńczo-Mieszkalne”, finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego. Celem powstania Centrum jest wspieranie osób niepełnosprawnych poprzez: umożliwienie im warunków do niezależnego, samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę ich potrzeb i możliwości, poprawę jakości życia w środowisku lokalnym, włączenie do życia w społeczności lokalnej, zapewnienie opieki i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, a także odciążenie faktycznych opiekunów osób niepełnosprawnych. Rekrutacją oraz wydawaniem decyzji o skierowaniu do Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Woli Małej zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej. Wydanie decyzji jest poprzedzone wywiadem środowiskowym w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej oraz zaświadczeniem lekarskim.

W 2023 r. w gminie Czarna funkcjonowało 5 parafii Kościoła rzymskokatolickiego. Dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 37. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy Czarna w 2023 r.

dekanat	nazwa parafii	adres
Łańcut II	Parafia pw. Imienia Najświętszej Maryi Panny	Czarna 618, 37-125 Czarna
	Parafia pw. Matki Bożej Pocieszenia	Krzemienica 685, 37-127 Krzemienica
	Parafia pw. NMP Królowej Polski	Dąbrówki 227, 37-100 Łańcut
	Parafia pw. Św. Józefa w Łańcutcie, Kościół filialny w Woli Małej	Wola Mała 19, 37-100 Łańcut
Sokołów Małopolski	Parafia pw. Nawiedzenia NMP	Medynia Głogowska 487, 37-126 Medynia Głogowska

Dane Urzędu Gminy w Czarnej, Archidiecezji Przemyskiej i Diecezji Rzeszowskiej.

Parafie rzymskokatolickie w Czarnej, Krzemienicy, Dąbrówkach i Woli Małej należą do archidiecezji przemyskiej i wchodzi w skład dekanatu Łańcut II. Parafia w Medyni Głogowskiej przynależy do diecezji rzeszowskiej i wchodzi w skład dekanatu Sokołów Małopolski.

W Kurii Metropolitalnej Archidiecezji Przemyskiej (ul. Plac Katedralny 4A, 37-700 Przemysł) oraz w Kurii Diecezji Rzeszowskiej (ul. Zamkowa 4, 35-032 Rzeszów) działają Wydziały Duszpasterstwa Rodzin, które zajmują się wspieraniem rodzin, małżeństw i osób samotnych oraz rodzin w kryzysie. Do głównych zadań ww. wydziałów należą:

- planowanie, organizacja i nadzór nad prowadzeniem przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie;
- organizacja katolickiego poradnictwa rodzinnego;
- kształcenie i stała formacja specjalistów z zakresu poradnictwa rodzinnego;
- organizowanie i popieranie rozmaitych inicjatyw i działań w zakresie obrony życia;
- podejmowanie i wspieranie inicjatyw w zakresie duszpasterstwa rodzin (uroczystości diecezjalne, rekolekcje, nabożeństwa);
- przygotowywanie pomocy i materiałów w zakresie duszpasterstwa rodzin, przygotowania do małżeństwa i ochrony życia;
- podejmowanie i wspieranie działań w trosce o rodziny patologiczne;
- wspomaganie domu samotnej matki;
- współpraca z organizacjami, stowarzyszeniami i ruchami kościelnymi wspomagającymi rodzinę;
- utrzymywanie kontaktów i współpraca z instytucjami państwowymi, samorządowymi i społecznymi służącymi umacnianiu i rozwojowi rodziny oraz obronie życia.

W gminie Czarna funkcjonuje Poradnia Życia Rodzinnego działająca w Parafii pw. Nawiedzenia NMP w Medyni Głogowskiej (tel. 795 747 874).

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Referat Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej. Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin. Funkcję diecezjalnego duszpasterza rodzin archidiecezji przemyskiej pełni ks. Grzegorz Czerwonka (tel. 16 677 90 00, e-mail: rodzina@przemyska.pl), a diecezjalnych doradców życia rodzinnego Marta i Krzysztof Kardyś (tel. 16 677 90 00, e-mail: rodzina@przemyska.pl). Funkcję diecezjalnego duszpasterza rodzin diecezji rzeszowskiej pełni ks. Nikodem Rybczyk (tel. 17 777 95 75, e-mail: nrybczyk@wp.pl), a diecezjalnych doradców życia rodzinnego Sylwia i Damian Henke (tel. 17 777 95 75, e-mail: drodzin@gmail.com). Doradcy życia rodzinnego są

osobami pierwszego kontaktu i mogą udzielić osobistego wsparcia, posiadają też wiedzę, gdzie można uzyskać profesjonalną pomoc w różnych sytuacjach tego wymagających.

Specjalistyczną pomocą rodzinie, małżeństwom i narzeczonym oraz osobom przeżywającym trudności, małżeństwom w kryzysie i rodzinom z trudnościami wychowawczymi służą Katolickie Poradnie Rodzinne zlokalizowane na obszarze diecezji rzeszowskiej – w Rzeszowie i Jaśle. W poradniach przyjmują duszpasterze oraz specjaliści różnych dziedzin, tj. psychologzy, pedagodzy, psychoterapeuci, prawnicy, doradcy oraz nauczyciele rozpoznawania płodności.

Pomoc dzieciom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych świadczy również Caritas Archidiecezji Przemyskiej (m.in. Kuchnia dla ubogich, magazyn z odzieżą, centrum terapii i rehabilitacji, dzienne domy pomocy, senior+, klub seniora, mieszkania treningowe, centra integracji społecznej, dom matki i dziecka, centra medyczno-charytatywne Caritas w Krośnie, Centrum Medyczno-Charytatywne im. Św. Józefa, Centrum Charytatywne Oddział Leżajsk, wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy Caritas w Wysokiej, centrum pielęgniarstwa rodzinnego, stacje opieki medycznej, Dom Spokojnej Starości – Dla Osób Starszych i Chorych im. Św. Jana z Dukli w Kąkolówce, Centrum Usług Senioralnych im. bł. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Sanoku, Dom Pomocy Społecznej „Światło nadziei” w Sanoku, Dom Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta, środowiskowe domy samopomocy – dla niepełnosprawnych, świetlice socjoterapeutyczne, opieka domowa nad starszymi, ośrodki rekolekcyjno-wychowawcze, lokalne centra wsparcia środowiskowego zaburzeń psychicznych (Przemysł, Sanok, Krosno, Leżajsk), Restauracja „Perła Przemysła”, Pralnia Wodna), jak również Caritas Diecezji Rzeszowskiej (m.in. Ośrodek Wypoczynkowo-Rehabilitacyjny Caritas w Myczkowcach, zakład aktywności zawodowej, ośrodki dla niepełnosprawnych, zakłady opieki zdrowotnej, dom samotnej matki i okno życia, centrum integracji społecznej, Dzienny Dom Pomocy w Zagorzycach „Ochronka dla Seniora”).

2.3.1.6. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY

Mieszkańców gminy Czarna obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie** w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 38. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0

liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	2	3
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	1	1
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	9	11	12
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	4	5	4
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	8	10	10
liczba usamodzielnionych dzieci z gminy	1	3	4
liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	0	0	0
liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie gminy	9	14	8
w tym rodzin zastępczych pełniących obowiązki pogotowia rodzinnego	0	0	0
wielkość wydatkowanych środków na potrzeby rodzin zastępczych	28 921,86	30 943,83	25 968,50

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie.

Mieszkańcy gminy Czarna korzystali także ze wsparcia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łańcucie, wydającego orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności). Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom gminy Czarna.

Tabela 39. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy Czarna w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy (do 16. roku życia)	50	28	21
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	98	99	137
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	15	24	46
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	53	47	60
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	30	28	31

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łańcucie.

Dane w zakresie pomocy udzielanej mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej z powodu niepełnosprawności przedstawia kolejna tabela.

Tabela 40. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2023

zakres danych	2020	2021	2022	2023
liczba rodzin	80	88	107	76
liczba osób łącznie w rodzinach	208	206	258	149

Pomoc dzieciom i młodzieży z terenu gminy oraz ich rodzicom świadczy także **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łańcucie**. W roku szkolnym 2022/2023 z pomocy specjalistów poradni skorzystało ogółem 176 osób zamieszkujących gminę. Poradnia udzieliła pomocy z powodu: trudności szkolnych, niepełnosprawności, zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń zachowania.

Wśród form pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łańcucie były:

- diagnoza przyczyn trudności,
- terapia psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna,
- terapia rodzinna,
- porady i konsultacje.

Poniższa tabela zawiera wykaz podmiotów spoza gminy, świadczących wsparcie ludności z terenu gminy Czarna.

Tabela 41. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Czarna usytuowane poza gminą w 2023 r.

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łańcucie	ul. Mickiewicza 3, 37-100 Łańcut
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie	
3.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łańcucie	ul. Piłsudskiego 70/5, 37-100 Łańcut
4.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Łańcucie	
5.	Powiatowy Urząd Pracy w Łańcucie	ul. Piłsudskiego 9, 37-100 Łańcut
6.	Kuratorium Oświaty w Rzeszowie	ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów
7.	Komenda Powiatowa Policji w Łańcucie	ul. Traugutta 13A, 37-100 Łańcut
8.	Sąd Rejonowy w Łańcucie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	ul. Grunwaldzka 10, 37-100 Łańcut
9.	Prokuratura Rejonowa w Łańcucie	
10.	Centrum Medyczne w Łańcucie, Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Armii Krajowej 51e, 37-100 Łańcut
11.	Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (Detoksykacji) Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Leżajsku	ul. Leśna 22, 37-300 Leżajsk
12.	Centrum Leczenia Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rzeszowie	ul. Kochanowskiego 17, 35-201 Rzeszów
13.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Nowej Sarzynie	ul. Łukasiewicza 4, 37-310 Nowa Sarzyna
14.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Gorzycach	ul. 11 Listopada 12, 39-432 Gorzyce
15.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach	Korytniki 14, 37-741 Korytniki

16.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej SOS w Lesku	al. Jana Pawła 18B, 38-600 Lesko
17.	Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przepiępstwem w Rzeszowie	ul. Fredry 4, 35-959 Rzeszów
18.	Podkarpacki Ośrodek Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego – punkt pomocy prawnej	
19.	Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przepiępstwem w Łańcucie	ul. Piłsudskiego 70/26, 37-100 Łańcut
20.	Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Nr 2	Czarna 795, 37-100 Łańcut
21.	Wojewódzki Podkarpacki Szpital Psychiatryczny im. prof. Eugeniusza Brzeźickiego w Żurawicy	ul. Różana 9, 37-710 Żurawica
22.	Centrum Medyczne w Łańcucie	ul. Paderewskiego 5, 37-100 Łańcut
23.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Łańcucie z filią w Rakszawie	ul. Piłsudskiego 70/3, 37-100 Łańcut
24.	Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, Koło w Łańcucie	ul. Ottona z Pilczy 2, 37-100 Łańcut
25.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie	ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów

Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

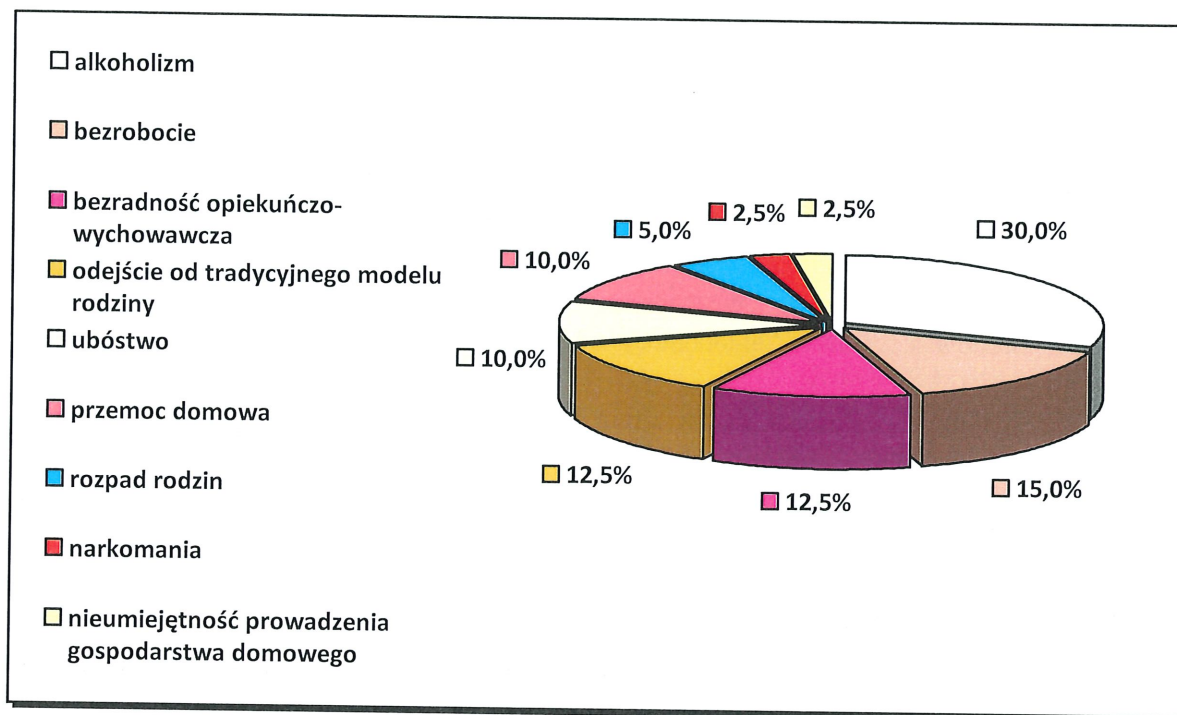
2.4. BADANIA ANKIETOWE

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została pogłębiona z pomocą badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i w placówkach systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Do analizy przedłożono w sumie 19 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Respondentów poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?

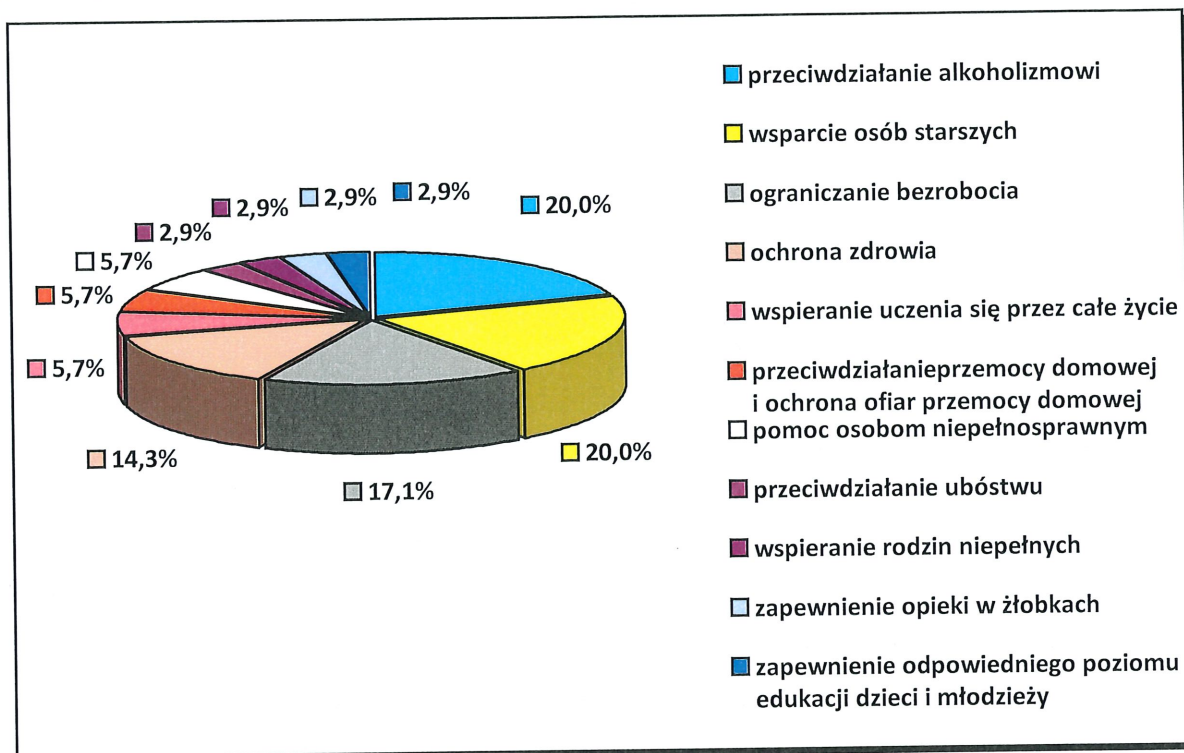


Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Pytanie dotyczące problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Ankietowani najczęściej wymieniali alkoholizm (30%) i bezrobocie (15%). W dalszej kolejności wymieniali bezradność opiekuńczo-wychowawczą i odejście od tradycyjnego modelu rodziny (po 12,5%), ubóstwo i przemoc domową (po 10%), a także rozpad rodzin (5%) oraz narkomanię i nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego (po 2,5%).

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w jakich działania podejmowane i skierowane do rodzin bądź oferowane im wsparcie są najbardziej niezadowolające. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 2 W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

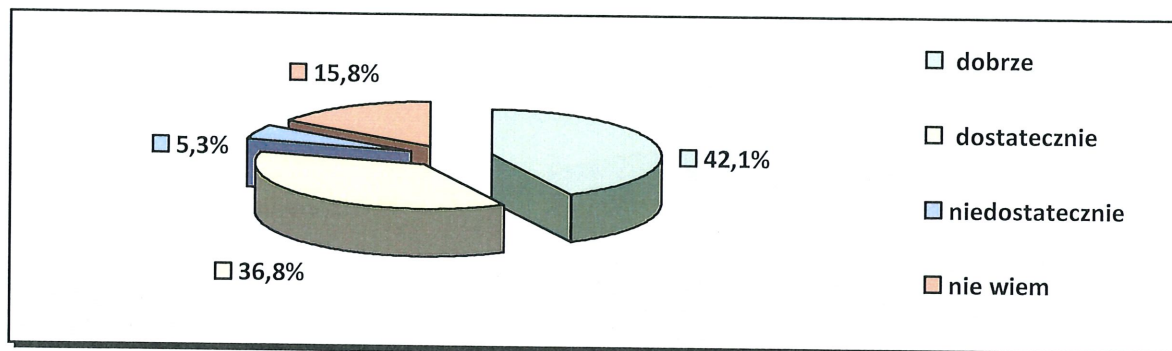
W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: przeciwdziałanie alkoholizmowi i wsparcie osób starszych (po 20%), ograniczanie bezrobocia (17,1%), ochrona zdrowia (14,3%), wspieranie uczenia się przez całe życie, przeciwdziałanie przemoc domowej i ochrona ofiar przemoc domowej oraz pomoc osobom niepełnosprawnym (po 5,7%), a także przeciwdziałanie ubóstwu, wspieranie rodzin niepełnych, zapewnienie opieki w żłobkach oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (po 2,9%).

Badanie ankietowe pozwoliło też poznać opinie jego uczestników na temat oferty w zakresie edukacji oraz zaspokajania potrzeb w zakresie opieki przedszkolnej i opieki w żłobkach. Brak żłobka jest problemem dla 26,3% ankietowanych. Jednocześnie według 15,8% badanych oferta w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 zaspokaja potrzeby mieszkańców. Wysoki odsetek (57,9%) respondentów nie przedstawił opinii w tej sprawie. Kwestia opieki przedszkolnej w gminie została oceniona bardzo pozytywnie. Zdaniem 78,9% ankietowanych potrzeby mieszkańców w tym obszarze są zaspokajane. Jednak 5,3% badanych nie podziela tej opinii. Trudności z odniesieniem się do tej kwestii miało 15,8% pytanych.

Bardzo pozytywnie oceniono ofertę edukacyjną szkół w gminie. Według 42,1% badanych jest ona dobra, a kolejne 36,8% ankietowanych przyznało, że jest dostateczna. Tylko 5,3% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Prawie 16% pytanych nie

potrafiło jednoznacznie wypowiedzieć się w tej sprawie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi w zakresie oferty edukacyjnej prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

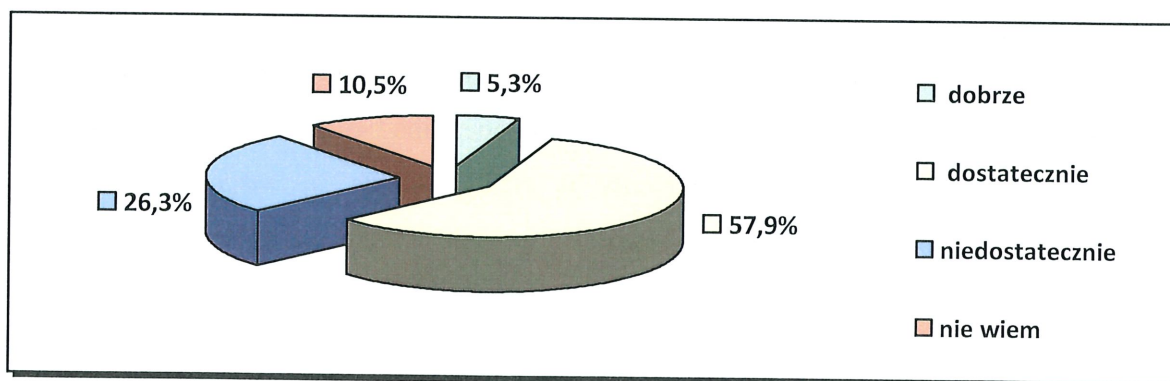


Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Badanie ankietowe uwzględniało również ocenę oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie, bowiem 73,7% ankietowanych uznała ją za dobrą, a kolejne 21,1% respondentów przyznało, że jest dostateczna. Jednoznacznej opinii w tej sprawie nie przedstawiło ponad 5% badanych. Nikt z pytanых nie stwierdził, że jest ona niedostateczna. Jeśli chodzi o ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji, to także została oceniona bardzo pozytywnie. Jako dobrą uznało ją 47,4% badanych, zaś jako dostateczną oceniło ją 31,6% respondentów. Tylko 5,3% ankietowanych przyznało, że jest ona niedostateczna. Oferty tej nie potrafiło ocenić prawie 16% pytanых.

Większość uczestników badania pozytywnie oceniła ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Według 57,9% ankietowanych jest ona dostateczna, z kolei 5,3% respondentów stwierdziło, że jest ona dobra. Jednak 26,3% badanych uznało, że jest niedostateczna. Opinii w tej sprawie nie miało 10,5% pytanых. Uzyskane wyniki ankiety odnoszące się do ochrony zdrowia prezentuje poniższy wykres.

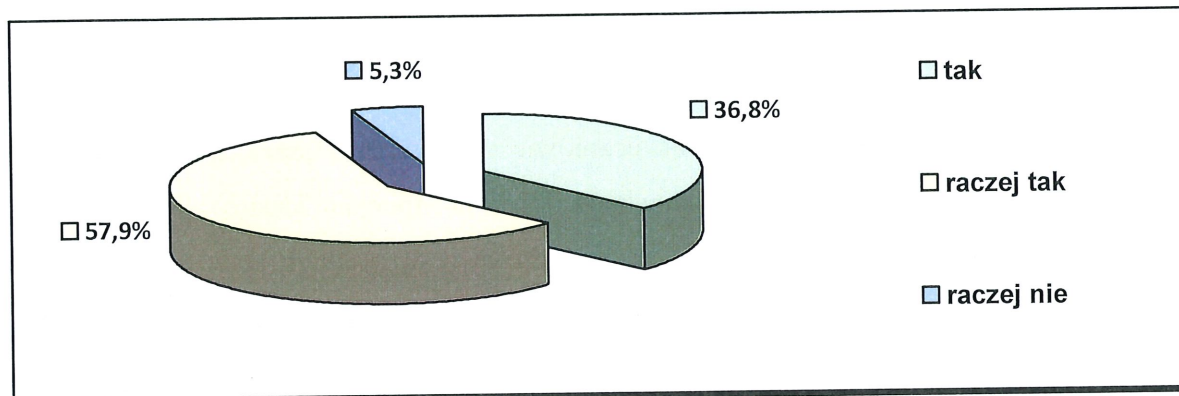
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu poruszono także kwestię poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Zdecydowana większość (94,7%) respondentów stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie. Odmienną opinię wyraziło tylko 5,3% badanych. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy funkcjonowania rodzin. Odpowiadając, ankietowani szczególny nacisk położyli na konieczność tworzenia świetlic środowiskowych, klubów seniora oraz miejsc spotkań zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców gminy, a także zapewnienia dostępu do bezpłatnego wsparcia psychologicznego. Za równie ważne uznano podejmowanie działań w zakresie ograniczania bezrobocia poprzez organizowanie prac interwencyjnych i nowych miejsc zatrudnienia, częstsze monitorowanie rodzin, w których występuje problem przemocy domowej oraz zapewnienie pomocy osobom starszym. Wśród niezbędnych do realizacji działań wymieniono także rozszerzenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej – budowę placów zabaw i lodowiska oraz tworzenie kolejnych organizacji pozarządowych.

2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Analiza sytuacji dziecka w gminie Czarna została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 7 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Zespół Szkół w Czarnej (liczba uczniów: 169, liczba nauczycieli: 22);

- Zespół Szkół w Krzemienicy (liczba uczniów: 253, liczba nauczycieli: 27);
- Zespół Szkół w Medyni Głogowskiej (liczba uczniów: 181, liczba nauczycieli: 29);
- Zespół Szkół w Medyni Łańcuckiej (liczba uczniów: 144, liczba nauczycieli: 18);
- Zespół Szkół w Woli Małej (liczba uczniów: 58, liczba nauczycieli: 17);
- Zespół Szkół w Zalesiu (liczba uczniów: 59, liczba nauczycieli: 15);
- Zespół Szkół w Dąbrówkach (liczba uczniów: 223, liczba nauczycieli: 27).

Zasoby i oferta szkolna. Z analizy ankiet wynika, iż 6 placówek zatrudnia pedagoga, z porad logopedy mogą skorzystać uczniowie wszystkich 7 szkół, zaś z pomocy doradcy zawodowego – uczniowie w 5 placówkach. 1 szkoła zapewnia wsparcie psychologa, a opiekę pielęgniarską mają dzieci w 4 szkołach. Uczniowie wszystkich placówek mogą korzystać z sali gimnastycznej oraz boiska sportowego, mają także dostęp do Internetu. W żadnej ze szkół nie utworzono klas integracyjnych. Dożywianie uczniów prowadzą wszystkie placówki systemu oświaty z terenu gminy. Wszystkie szkoły zapewniają dzieciom opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a także organizują zajęcia dodatkowe. Wszystkie placówki oświatowe oferują też zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów. Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 42. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2022/2023

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	2	6	5
sięganie po alkohol	0	0	7
sięganie po narkotyki	0	0	7
niszczenie mienia szkolnego	1	5	6
kradzieże na terenie szkoły	0	0	7
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	3	4	4
udział w grupach negatywnych	0	0	7

agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	ok. 32	5
autoagresja	1	1	6
ucieczki z domu	0	0	7
przestępczość ujawniona	0	0	7
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	5	5

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 43. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2022/2023

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	4
zaniedbanie	1
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	3
przemoc domowa	6
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów stwierdzono ok. 32 przypadki agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, 6 przypadków palenia papierosów, 5 przypadków niszczenia mienia szkolnego, także 5 przypadków wymagających nadzoru kuratora sądowego, 4 przypadki dyskryminacji w grupie rówieśniczej, jak również 1 przypadek autoagresji. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 6 przypadków przemocy domowej, 4 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 3 przypadki uzależnień oraz 1 przypadek zaniedbania.

Przedstawiciele dwóch spośród badanych placówek odnotowali wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ostatnich trzech latach, wskazując hejt, przemoc psychiczną i agresję w grupie, jak również popandemiczne symptomy stresu, lęków i samotności. Reprezentanci dwóch szkół nie zauważyli wzrostu takich zachowań i zjawisk, zaś przedstawiciele trzech placówek nie byli w stanie określić, czy w analizowanym okresie taki wzrost nastąpił.

Jeśli chodzi o przypadki dysfunkcji występujących w rodzinach uczniów, to w opinii przedstawiciela jednej z placówek w ciągu trzech ostatnich lat nastąpił wzrost liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji (uzależnienia oraz nasilenie się konfliktów międzyludzkich w okresie pandemii). Ankietowani z czterech placówek nie zauważyli

wzrostu liczby ww. dysfunkcji bądź zjawisk, zaś trudności z oceną tego zagadnienia miało dwóch pozostałych uczestników badania.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Czarnej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów. Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na dofinansowanie wycieczek szkolnych i wyjazdów kulturalnych. Placówki oferują wsparcie szkolnych specjalistów, opiekę w świetlicy, zajęcia dodatkowe, pomoc szkolnych kół Caritas (zbiórki darów), udzielają też informacji na temat źródeł wsparcia i pomocy materialnej.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy domowej przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami, psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych (PPP, Sąd, Policja, GOPS, PCPR, OIK). Dzieci mają wsparcie wychowawców, nauczycieli, mogą również korzystać z porad i wsparcia pedagogów szkolnych, psychologa oraz dyrekcji, uczestniczą w zajęciach dodatkowych i w świetlicy szkolnej, a także w programach profilaktyczno-edukacyjnych.

Placówki podejmują różne działania profilaktyczne adresowane do uczniów. Są to m.in. realizowane programy profilaktyczne, „Lekcje z Temidą”, warsztaty dotyczące form przemocy i agresji oraz cyberprzemocy, a także warsztaty prowadzone przez specjalistów z Centrum Szkoleniowo-Terapeutycznego „SELF” (pomoc psychologiczno-pedagogiczna i profilaktyka uzależnień). Uczniowie biorą udział w pogadankach z wychowawcami i pedagogami, spotkaniach z funkcjonariuszami policji i pracownikami PPP. Organizowane są również konkursy i teatryki o tematyce profilaktycznej.

Współpraca placówek oświatowych z instytucjami i organizacjami. Do podmiotów, z którymi szkoła najczęściej współpracuje, uczestnicy badania zaliczyli: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łąncucie, Sąd Rejonowy w Łąncucie i Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Łąncucie, Komendę Powiatową Policji w Łąncucie, Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Łąncucie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Łąncucie, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej, Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Czarnej, Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Łąncucie oraz jednostki ochotnicze straży pożarnej, Bibliotekę Pedagogiczną w Łąncucie, organizacje pozarządowe oraz parafie.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się następujące obszary: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne oraz kapitał społeczny i ludzki.**

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC DOMOWA	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy domowej na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> brak w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlic środowiskowych) nieinicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą domową zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin (zwiększająca się liczba rodzin niewydolnych wychowawczo objętych wsparciem asystenta rodziny) wzrastająca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia rozpad małżeństw, związków konkubenckich rosnąca liczba przypadków przemocy domowej w gminie

Analiza uwarunkowań dla obszaru *rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa* zwraca uwagę na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową, a także zapewnianie pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową na terenie gminy.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i wzrastająca liczba rodzin niewydolnych wychowawczo objętych wsparciem asystenta rodziny, rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci

poradnictwa specjalistycznego, rozpad małżeństw, związków konkubenckich, wzrastająca liczba przypadków przemocy domowej w gminie, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy, jak również nieinicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy domowej wśród uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> • coraz większe ryzyko uzależnień od nowych technologii informatycznych • trudności z dostępem do opieki medycznej na poziomie oczekiwanym przez mieszkańców
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • niezwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • niewzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich • wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców na drogach (chodniki, oświetlenie) 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób dorosłych uzależnionych lub współuzależnionych

Analiza uwarunkowań dla obszaru *zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne* wskazuje na przewagę mocnych stron: inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, a także realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy domowej wśród uczniów.

Słabe strony i zagrożenia to z kolei: trudności z dostępem do opieki medycznej na poziomie oczekiwanym przez mieszkańców, coraz większe ryzyko uzależnień od nowych technologii informatycznych, a także zwiększająca się liczba osób dorosłych uzależnionych lub współuzależnionych. Wskazane zagrożenia mogą rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wolontariuszy zaangażowanych w pomoc rodzinom • niewystarczające zaangażowanie oraz brak

<ul style="list-style-type: none"> integrację społeczności lokalnej dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry pomocy społecznej podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych, w tym dotyczących kwestii przemocy domowej, poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego 	<ul style="list-style-type: none"> współpracy ze strony rodzin objętych wsparciem zmiana modelu rodziny
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia jej mieszkańców utrzymująca się na tym samym poziomie liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb utrzymująca się na podobnym poziomie liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> brak świadomości i chęci potrzeby zmiany swojej sytuacji

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na mocne strony, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, jak również inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej. Należy także podkreślić dostosowaną do potrzeb liczebność kadry pomocy społecznej oraz możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym dotyczących kwestii przemocy domowej, poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego przez pracowników.

Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Brak świadomości i chęci potrzeby zmiany swojej sytuacji, jak również deficyt wolontariuszy zaangażowanych w pomoc rodzinom – to istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Przystępując do opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Czarna na lata 2024-2026, dokonano oceny stopnia wdrożenia poprzednio obowiązującego Programu. W tym celu powołano Zespół Oceniający złożony z przedstawicieli instytucji biorących udział w realizacji założeń programu. Uwzględniając całokształt działań podjętych w ramach realizacji Programu, Zespół Oceniający, wykorzystując pięciopunktową skalę ocen

skonstruowaną tak, że poszczególnym jej stopniom przypisano określenia wyrażające osiągnięte efekty realizacji programu, przyjął ocenę ogólną na poziomie 4, co wskazuje na realizację większości założeń programowych. W uzasadnieniu przyjętej oceny podano, co następuje: większość proponowanych do zrealizowania działań w dotychczas wdrażanym programie została podjęta i zrealizowana. W toku podejmowanych działań pod uwagę wzięto cel główny oraz cele szczegółowe zawarte w programie. Nie wszystkie jednak zostały zrealizowane na wysokim poziomie, co wynikało z występujących ograniczeń organizacyjnych, prawnych, finansowych oraz kadrowych.

Zespół wskazał trudności w realizacji założeń programowych, osiągnięcia, jakie odnotowano, przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu, przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować, a dodatkowo najważniejsze projekty, które zostały zrealizowane.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- brak odpowiednio wykwalifikowanych pracowników, terapeutów – trudności z ich naborem;
- niska świadomość społeczna na temat istnienia i korzyści programu mogąca utrudniać dotarcie do potrzebujących rodzin.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- wsparcie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- nabycie nowych umiejętności wychowawczych;
- pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb rodzin (pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie);
- osiągnięcie przez rodziny autonomii pozwalającej im efektywniej radzić sobie z życiowymi wyzwaniami i problemami;
- wsparcie psychologiczne, terapeutyczne rodzin wpływające na poprawę zdrowia psychicznego i emocjonalnego rodziny.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu:

- brak wsparcia ze strony „Rodzin wspierających”;
- brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci, świetlic środowiskowych;
- brak działań podejmowanych na rzecz umożliwienia powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- organizacja warsztatów, szkoleń i grup wsparcia dla rodziców;

- podnoszenie kwalifikacji pracowników działających na rzecz rodzin z dziećmi;
- realizowanie przez placówki oświatowe programów edukacyjno-wychowawczych;
- zapewnienie wsparcia emocjonalnego dla rodzin w trudnej sytuacji finansowej poprzez programy pomocy – dostarczanie żywności, odzieży;
- organizowanie programów aktywizacji zawodowej dla rodziców potrzebujących wsparcia w znalezieniu pracy;
- zapewnienie opieki nad dziećmi – organizacja żłobków, przedszkoli, zajęć pozalekcyjnych, letnich obozów;
- współdziałanie z organizacjami pozarządowymi, kościołami, szkołami, instytucjami pomocy rodzinom i dzieciom.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów programu, które zostały zrealizowane:

- program Rodzina 500+ – przysługuje rodzinom z dziećmi do ukończenia 18. roku życia, bez kryterium dochodowego;
- program „Dobry Start” – świadczenie wypłacane dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny;
- program „Za życiem” – wsparcie dla kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- program „Posiłek w szkole i w domu 2020-2023” – zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych (posiłek, świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności, świadczenia rzeczowe w postaci produktów żywnościowych);
- program Asystent rodziny 2023 – dodatek do kosztów zatrudnienia asystentów rodziny;
- projekt „Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny” – inicjatywa skierowana do rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, korzystających ze wsparcia lub kwalifikujących się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, zamieszkujących na obszarze gminy Czarna. Realizowany w terminie od 01.11.2021 r. do 30.06.2023 r.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Uzyskane wyniki diagnozy problemów rodzin i dzieci na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Wspierania Rodziny w Gminie Czarna na lata 2024-2026. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów dotyczących rodzin i dzieci w gminie występujących obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Czarna na lata 2024-2026 jest następujący:

**Rozwijanie w gminie Czarna systemu wsparcia
sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze
szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin
przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji
opiekuńczo-wychowawczych**

3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ RODZINY.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie warunków życia i potrzeb rodzin zamieszkujących w gminie ze szczególnym uwzględnieniem rodzin korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.	2024-2026	UG RG GOPS GKRPA ZI placówki przedszkolne placówki oświatowe policja placówki ochrony zdrowia NGOs kościół	- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyn - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych - liczba rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	- zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia poprzez odpowiednio wczesne zapobieganie pojawiającym się problemom - poprawa sytuacji rodzin - poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin
Wspieranie rodzin przez asystenta rodziny.	2024-2026	GOPS	- liczba asystentów rodziny - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	- poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie kobiet w ciąży	2024-2026	GOPS	- liczba kobiet w ciąży	- zapewnienie wsparcia

i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.		UG placówki ochrony zdrowia	objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba wypłaconych świadczeń „Za życiem”	kobietom w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych
Aktywizacja zawodowa członków rodzin dotkniętych bezrobociem.	2024-2026	GOPS UG PUP NGOs	- liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba mieszkańców gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia	- zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie - poprawa funkcjonowania rodzin w sferze socjalno-bytowej
Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji dla członków rodzin wymagających wsparcia.	2024-2026	GOPS UG PCPR NGOs kościół	- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, - liczba udzielonych porad z uwzględnieniem ich charakteru - liczba rodzin objętych terapią i mediacją	- poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci.	2024-2026	UG RG GOPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-	- liczba rodzin niepełnych na terenie gminy objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, rodzaj podejmowanych działań mających na	- poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób samotnie wychowujących dzieci - podniesienie jakości życia i komfortu osób

			rekreacyjne NGOs kościół	celu wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci	samotnie wychowujących dzieci zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach niepełnych równych szans życiowych przeciwdziałanie marginalizacji osób samotnie wychowujących
Wspieranie rodzin wielodzietnych.	2024-2026	UG RG GOPS placówki przedszkolne placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs kościół	- liczba rodzin korzystających ze wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny - liczba dzieci w rodzinach korzystających z Karty Dużej Rodziny	- podniesienie jakości życia i komfortu rodzin wielodzietnych - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach wielodzietnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji rodzin wielodzietnych	
Doskonalenie wiedzy i umiejętności kadr pracujących z rodziną.	2024-2026	GOPS PCPR ROPS	- liczba i rodzaj odbytych szkoleń	- podwyższenie poziomu wiedzy i kompetencji pracowników instytucjonalnej pomocy społecznej, członków ZI i GKRPA. - podwyższenie	

						skuteczności świadczonej pomocy - poprawa funkcjonowania rodzin i dzieci objętych wsparciem
--	--	--	--	--	--	---

CEL OPERACYJNY 2.: WSPIERANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną w gminie oraz opiekę dla dzieci do lat 3.	2024-2026	UG RG GOPS	- liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - liczba dzieci objętych opieką w żłobku lub klubie rodzinnym	- poprawa funkcjonowania rodzin z małymi dziećmi
Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe placówki kultury	- liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć - liczba uczestników	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami indywidualnego wsparcia w celu umożliwienia im realizacji prawa do kształcenia.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe	- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym - liczba godzin	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Realizowanie programów profilaktycznych, wspierających wychowanie	2024-2026	placówki oświatowe GKRPA GOPS	- liczba i rodzaj programów profilaktycznych	- kształtowanie prawidłowych postaw życiowych

dzieci i młodzieży.		PPP	- liczba uczestników	- eliminowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na rozwój dzieci i młodzieży
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2024-2026	GOPS UG placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs kościół	- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba i rodzaj podjętych działań	- wyrównywanie szans edukacyjnych - przeciwdziałanie marginalizacji dzieci z rodzin ubogich
Wspieranie uczniów uzdolnionych i utalentowanych.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe NGOs GOPS	- liczba uczniów - rodzaj wsparcia (nagrody, wyróżnienia)	- motywowanie do zdobywania wiedzy - wzmocnianie wizerunku lokalnej oświaty i samorządu lokalnego
Realizowanie działań artystyczno-kulturalnych oraz sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe placówki kultury świetlice jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej - poszerzenie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży - integrowanie społeczności lokalnej - stwarzanie warunków

Realizowanie projektów na rzecz dzieci i młodzieży współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	2024-2026	placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne GOPS NGOs	- liczba i rodzaj zrealizowanych projektów - liczba uczestników	do rozwoju zainteresowań - poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania
Popularyzowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych.	2024-2026	placówki oświatowe placówki kultury GOPS NGOs kościół	- liczba i rodzaj zrealizowanych działań - liczba wolontariuszy	- wzmacnianie kompetencji społecznych - wzmacnianie solidarności społecznej - poprawa funkcjonowania osób i grup, na rzecz których podejmowany jest wolontariat

CEL OPERACYJNY 3.: PROMOCJA RODZINY I PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKOM ZAGRAŻAJĄCYM JEJ PRAWDLIWEMU FUNKCJONOWANIU.

Promowanie wzoru rodziny prawidłowo wypełniającej swoje funkcje, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	2024-2026	UG RG GOPS GKRPA placówki oświatowe placówki kultury świątlice NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- zwiększenie kompetencji rodzinnych - zmiana pokutujących stereotypów na temat ról, jakie mają do spełnienia członkowie rodziny,
--	-----------	--	---	--

	<p>poprawa i umocnienie wizerunku rodziny</p>			
<p>Wzmacnianie więzi rodzinnych i pokoleniowych, m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.</p>	<p>- wzmocnienie więzi rodzinnych i społecznych - budowa dialogu międzypokoleniowego - wzmocnienie poczucia przynależności do społeczności lokalnej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym - integrowanie społeczności lokalnej</p>	<p>liczba imprez liczba uczestników</p>	<p>PPP PCPR media lokalne kościół UG RG GOPS placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs media lokalne kościół</p>	<p>2024-2026</p>
<p>Wspierania rodzin doznających przemocy domowej.</p>	<p>- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom doznającym przemocy - poprawa komfortu funkcjonowania rodzin</p>	<p>liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy domowej</p>	<p>ZI GKRPA GOPS placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Policja PCPR placówki ochrony zdrowia</p>	<p>2024-2026</p>
<p>Zapewnienie osobom i rodzinom doznającym przemocy w ośrodkach wsparcia.</p>	<p>- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom doznającym przemocy domowej.</p>	<p>liczba osób, którym udzielono wsparcia</p>	<p>GOPS, PCPR, Policja, NGO-s,</p>	<p>w razie zaistnienia takiej potrzeby</p>

Praca socjalna z rodzinami, w których występuje przemoc domowa.	2024-2026	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w formie pracy socjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie rodzin doświadczających przemocy - ograniczenie zjawiska przemocy domowej
---	-----------	------	---	--

CEL OPERACYJNY 4.: ZAPEWNIENIE RODZINOM I DZIECIOM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego jednostki sportowo-rekreacyjne placówki kultury świetlice GOPS placówki ochrony zdrowia NGOs PPP PSSE	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie poziomu świadomości o wpływie stylu życia na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych badań - liczba dzieci i młodzieży objętych badaniami stanu zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość szybszego reagowania na zagrożenie mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży

Organizowanie bezpłatnych badań dla mieszkańców gminy.	2024-2026	UG RG placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj zorganizowanych badań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość szybszego reagowania na zagrożenia mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców
Realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno- edukacyjnych w zakresie problematyki zdrowotnej.	2024-2026	placówki oświatowe GKRPA ZI GOPS Policja PPP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zajęć - liczba uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie świadomości dzieci i młodzieży na temat wpływu uzależnień na zdrowie i życie człowieka - poszerzenie wiedzy o negatywnym wpływie przestępczości na życie społeczne - budzenie wrażliwości na kwestie agresji i przemocy - uczenie umiejętności zachowań w sytuacjach kryzysowych - budowa pozytywnych wzorców zachowań w grupie rówieśniczej i w otoczeniu rodzinnym
Podjęmowanie działań	2024-2026	placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu

edukacyjno-informacyjnych wśród rodziców w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom.		Policja Kościoł	- podjętych działań liczba uczestników	bezpieczeństwa dzieci i młodzieży - wzrost świadomości rodziców na temat zagrożeń
Współpraca z Policją w zakresie eliminowania zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, oraz zapewniania bezpieczeństwa na drodze	2024-2026	UG RG Policja	- liczba przestępstw popełnionych na terenie gminy, w tym przez nieletnich - liczba podjętych działań w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego - liczba zrealizowanych inwestycji drogowych w celu podniesienia bezpieczeństwa na drodze	- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, rodzin i dzieci - eliminowanie potencjalnych zagrożeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy - wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców

CEL OPERACYJNY 5.: INTEGROWANIE I DOSKONALENIE LOKALNEGO SYSTEMU WSPARCIA RODZIN.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę jednostek	2024-2026	UG RG GOPS GKRPA	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci w gminie - pobudzenie aktywności

<p>organizacyjnych gminy, GKRPA, ZI, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych Kościoła i związków wyznaniowych.</p>		<p>ZI placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki ochrony zdrowia NGOs kościół</p>		<p>społecznej skuteczniejsze motywowanie do zmiany w rodzinach przeżywających trudności - wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach dotkniętych problemami - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin - wzmacnianie potencjału rodzin</p>
<p>Rozwijanie i doskonalenie form współpracy z Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.</p>	<p>2024-2026</p>	<p>UG RG GOPS ZI GKRPA placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego prokuratura sąd rejonowy policja PCPR PPP</p>	<p>- rodzaj podjętych działań</p>	<p>- poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci z terenu gminy - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu gminy</p>
<p>Kontynuowanie działalności Zespołu</p>	<p>2024-2026</p>	<p>UG podmioty, których</p>	<p>- liczba spotkań ZI - liczba procedur</p>	<p>- przeciwdziałanie i zapobieganie</p>

Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy.		przedstawiciele wchodzą w skład ZI	- „Niebieska Karta” - liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” - liczba osób w rodzinach objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”	zjawisku przemocy domowej - poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą
---	--	------------------------------------	---	---

Użyte w tabeli skrótkowe oznaczają:

UG – Urząd Gminy w Czarnej
 RG – Rada Gminy Czarna
 Prokuratura – Prokuratura Rejonowa w Łańcucie,
 Sąd Rejonowy – Sąd Rejonowy w Łańcucie,
 GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej
 GK RPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej
 ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czarna
 PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Łańcucie
 PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie
 PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łańcucie
 ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
 PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łańcucie
 NGOs – organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie Abstynenta Klub „Wyzwolenie” w Krzemienicy,
 Policja – Komenda Powiatowa Policji w Łańcucie,
 Placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego – Zespół Szkół w Czarnej, Zespół Szkół w Krzemienicy, Zespół Szkół w Woli Małej, Zespół

Szkół w Dąbrówkach, Zespół Szkół w Zalesiu, Zespół Szkół w Medyni Łańcuckiej, Zespół Szkół w Medyni Głogowskiej,
 Kościół – Parafia pw. Imienia Najświętszej Maryi Panny w Czarnej, Parafia pw. Matki Bożej Pocieszenia w Krzemienicy, Parafia pw. NMP Królowej Polski w Dąbrówkach, Parafia pw. Św. Józefa w Łańcucie – Kościół filialny w Woli Małej, Parafia pw. Nawiedzenia NMP w Medyni Głogowskiej,
 Placówki kultury oraz jednostki sportowo-rekreacyjne – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Czarnej (Ośrodek Kultury w Czarnej, Ośrodek Kultury w Woli Małej, Ośrodek Kultury w Krzemienicy, Ośrodek Kultury w Dąbrówkach, Ośrodek Kultury w Medyni Łańcuckiej, Ośrodek Kultury w Zalesiu, Boisko ORLIK),
 Placówki ochrony zdrowia- Centrum Medyczne w Łańcucie (Ośrodek Zdrowia w Krzemienicy), niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej w Czarnej, Dąbrówkach i Medyni Głogowskiej,
 Społeczność lokalna – mieszkańcy gminy Czarna,
 Media lokalne – internetowa strona gminy Czarna, gazeta gmina, strona gminy na portalu społecznościowym (facebook gminy Czarna)

4. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem programu będzie Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Gminy w Czarnej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej, Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czarna, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łańcucie, Powiatowy Urząd Pracy w Łańcucie, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łańcucie, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, Komenda Powiatowa Policji w Łańcucie, Prokuratura Rejonowa w Łańcucie, Sąd Rejonowy w Łańcucie, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

4.2. FINANSOWANIE

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane od sponsorów indywidualnych.

4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring programu będzie prowadzony z wykorzystaniem informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwanych od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości i będzie opierać się na następujących kryteriach:

- kryterium trafności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym programem i realnym potrzebom odbiorców;

- kryterium skuteczności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele programu zdefiniowane na etapie planowania;
- kryterium trwałości efektów – pozwoli ocenić, czy rezultaty osiągnięte w ramach programu mogą trwać po jego zakończeniu, a także czy możliwe jest długotrwałe utrzymanie się wpływu programu na prawidłowe funkcjonowanie rodzin z terenu gminy.


Zebrane informacje zostaną wykorzystane do opracowania sprawozdania podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość. W myśl art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku sprawozdanie roczne za poprzedni rok z realizacji Programu Wspierania Rodziny oraz potrzeby związane z realizacją zadania przedstawi Radzie Gminy Wójt Gminy Czarna do dnia 31 marca każdego roku.

Trudno na obecnym etapie oszacować zagrożenia, jakie mogą wystąpić w trakcie wdrażania założeń Programu, niemniej monitorowanie tych zagrożeń na poziomie lokalnym z pewnością ma szansę przyczynić się do złagodzenia niekorzystnych tendencji, ale też może wymagać zwiększonych nakładów finansowych i większego zaangażowania instytucjonalnego i społecznego, by przeciwdziałać niepożądanym zjawiskom mającym wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	7
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy Czarna w latach 2020-2023	10
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy Czarna w latach 2020-2023	10
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy Czarna w latach 2020-2023	10
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie Czarna w latach 2020-2023	11
Tabela 6. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2020-2023	11
Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2020-2023	12
Tabela 8. Przepięstwa odnotowane w gminie Czarna w latach 2020-2022	12
Tabela 9. Dozory prowadzone w powiecie w latach 2020-2022	13
Tabela 10. Nadzory prowadzone w powiecie w latach 2020-2022	14
Tabela 11. Środki finansowe wydatkowane przez gminę Czarna na świadczenia z pomocy społecznej mieszkańcom gminy w latach 2020-2022	15
Tabela 12. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2020-2022	15
Tabela 13. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie Czarna w latach 2020-2023	16
Tabela 14. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Czarna w latach 2020-2023	16
Tabela 15. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w latach 2020-2023	17
Tabela 16. Skierowania, pobyt i koszty pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2020-2023	18
Tabela 17. Koszty ponoszone przez gminę Czarna z tytułu pobytu mieszkańców w DPS-ie (w zł) w latach 2020-2023	18
Tabela 18. Piecza zastępcza w gminie w latach 2020-2022	22
Tabela 19. Rodziny objęte opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej w latach 2020-2023	22
Tabela 20. Asystentura rodziny w gminie Czarna w latach 2020-2023	25
Tabela 21. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie Czarna w latach 2020-2023	26
Tabela 22. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie Czarna w latach 2020-2022	26
Tabela 23. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2020-2023	27
Tabela 24. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2020-2023	27
Tabela 25. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej w latach 2020-2023	29
Tabela 26. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Czarna w latach 2020-2023	28
Tabela 27. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w gminie w latach 2020-2023	28
Tabela 28. Działalność GKRPA w latach 2020-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	29
Tabela 29. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2023	30
Tabela 30. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową podjęte w gminie przez ZI w latach 2020-2023	31
Tabela 31. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie Czarna (w roku szkolnym 2023/2024)	32
Tabela 32. Placówki oświatowe działające w gminie Czarna (w roku szkolnym 2023/2024)	32
Tabela 33. Placówki kultury w gminie Czarna w 2023 r.	32
Tabela 34. Obiekty sportowo-rekreacyjne i kluby sportowe w gminie Czarna w 2023 r.	32
Tabela 35. Wykaz obiektów rekreacyjno-sportowych i klubów sportowych na terenie gminy w 2023 r.	32
Tabela 36. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Czarna działające na jej terenie	33
Tabela 37. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy Czarna w 2023 r.	34
Tabela 38. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2020-2022	36
Tabela 39. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy Czarna w latach 2020-2022	37

Tabela 40. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2023	37
Tabela 41. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Czarna usytuowane poza gminą w 2023 r.....	38
Tabela 42. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2022/2023	44
Tabela 43. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2022/2023 ...	45
Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?	40
Wykres 2 W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?	41
Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	42
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?	42
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	43

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Zbigniew Jurek

